

tična terjatev, je nedvomno utrjen s sodno odločbo, zgodilo se je pred lastnikovo samooblastno omejitvijo. Ne sme se dopuščati, da bi si dolжник obdržal vse donose svoje lastnine, ne porabil pa jih niti najmanj za plačilo dolgov, ki so mu morda vprav omogočili, obdržati lastnino, pač pa se odpovedal razpolaganju z njo in to na korist druge osebe. S takšnim ravnanjem prihaja prepoved obremenitve in odsvojitve v navzkrižje s prepovedmi, ki jih dovoljujejo drugi zakoni, dokaj pa tudi z bistvom lastninske pravice same. Odpoved neomejenemu razpolaganju z lastnino je pojmovno več ali manj možna samo ob pridobitvi lastnine, pravni subjekt more lastnino pridobiti neomejeno ali samo omejeno, poznejše popolne omejitve čistemu pojmu lastnine že nasprotujejo. Tako so pojmovane v pravilnem pomenu lastninske omejitve agrarnih zakonov in § 471a srb. gr. p. Preko teh in mimo njih naj bodo dopustne prepovedi obremenitve in odsvojitve samo takrat, kadar služijo isti svrhi in kadar ne oškodujejo pravic drugih oseb. Zavračati pa je drugačne utesnitve, ki imajo za cilj slično kakor mnogi drugi poskusi v modernem pravu, omejevati na umeten način odgovornost dolžnikov za njih obveze!

Književna poročila.

Dr. Frank Stanko: Kazneno pravo, II. posebni dio, II. zvezak: Krivična djela protiv lične slobode i sigurnosti te krivična djela protiv časti. Zagreb, „Obnova“ — 1936., str. VI. + 114 + 186. Cena 60 Din.

O prvem zvezku Frankovega dela, obravnavajočega zločine zoper življenje in telo, smo že podali splošne pripombe v Slov. Pravniku l. 1934., na str. 305, 306. Zaradi celotnega vtisa, ki ga napravljata oba zvezka, naj najprej navedemo, da se je rečenica „nonum prematur in annum“ tudi za drugi zvezek obnesla. Ker smo se v prvem prikazu bavili samo s splošnimi vprašanji, pa se nudi sedaj prilika, da se dotaknemo tudi nekaterih posameznih problemov, naj bo dovoljeno, da dodamo prvemu prikazu še nekoliko pripomb; ne te, ne one k drugemu zvezku pa naj se ne smatrajo za nepovoljno kritiko, ampak samo za poskus razbistritve dotičnih problemov.

Omenili smo že v prvem prikazu, da je Frank prvi med hrvatskimi in srbskimi strokovnjaki pokazal na potrebo razlikovanja med „naklepom“ in „namero“. Sedaj, ko je izšla v Z. Z. R. VI. naša razprava, ki se bavi s tem problemom zase, bi opozorili še na kriterij „želje“. Namera ni namreč vselej stopnjevanje odgovornosti in kaznivosti, ampak včasih tudi njih ublažitev (n. pr. pri § 222 Kz.). To je pač prezrto na str. 41, ko pravi avtor, da uporabljamo pojem namere samo pri deliktih, ki pri njih namera izvršuje funkcijo subjektivnega elementa protipravnosti. — Normativne elemente bitja kaznivega dejanja je

avtor ponazoril s primeri. Vendar bi se pri nekaterih moglo dvomiti, ali ustrezajo definiciji. Ali naj gre pri kleveti res samo za „neresničnost“ kot „primarno deskriptivni element“? V katero skupino normativnih elementov naj bi šteli v praksi zelo važno, pa tudi zelo sporno označbo „tuja stvar“ v § 322 Kz.?

Pri razlagi nagiba „koristoljublje“ glede kvalificirane usmrtitve trditev, da spada pod ta pojem tudi spolna združitev, ki jo želi doseči storilec s svojo žrtvijo, ni posrečena. Smeli bi misliti le na oskrumbo usmrčene osebe. Pogrešamo omejitev tiste usmrtitve, ki jo navaja § 1, št. 7 zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi; spadala bi v sistematično obravnavo že zaradi tega, ko je tu zenačena kaznivost pripravljanja poskusa in izvršitve ubijstva organa oblasti. Pri odpravi telesnega plodu se avtor dotika tudi vprašanja, ki ga v književnosti srečavamo kot „scusa della causa d'onore“. Avtor dokazuje, da je v smislu norm § 25 Kz. osebna čast porodnice pravna dobrina večje vrednosti od življenja ploda (str. 81.). Mislimo, da bi težko kedaj prišlo do uporabe norm § 25 Kz., ker se tu zahteva neodvračljiva neza-krivljena nevarnost, seveda tudi za čast, ko pa daje § 171, odst. 1 Kz. preko teh splošnih določil specialne, milejše. Pri izvajanjih o zdravniških operacijah ne bi imeli prigovora razen tega, da avtor ni navedel zakonitih določb o pristanku k operaciji po zakonu o bolnišnicah. —

V drugem zvezku je obdelal Frank „krivična dela protiv lične slobode in sigurnosti“ (str. 5 do 51). Pri studiju tega poglavja moti nekoliko, da se mnogokrat sklicuje na izvajanja v naslednjem poglavju, kar kaže, da je bilo to prej spisano kot ono. Izhodišče mu je označba pravne dobrine, ki je zaščiten. Sledi v § 2 — prvi zvezek ni bil razdeljen po paragrafi — razlaga o deliktu primoranja. V stavku, da mora biti zločinstvo, s katerim se grozi, subjektivno kaznivo, da je treba zločinstvo presojsati raz stališče preteče osebe, ne vidimo popolne točnosti (str. 11), ker bi bilo putativno zločinstvo v tem primeru vključeno, kar pa ne drži. Prav pa ima Frank, če odklanja delikt primoranja kot delikt, ki mu je krivdna oblika namera (str. 12). Toda trditev, da bi se protipravnost primoranja dala izključiti po razlogih „pisanog ali nepisanog prava“ drugih panog prava izven kazenskega zakonika (v smislu § 23 Kz.), gre vendar predaleč. Če je tu mišljeno nezapisano „običajno“ pravo, bo pač težko najti v njem derogatorično moč napram zapisanemu pravu. V izvajanjih o odvzemu osebne svobode se nam zdi paralela med temi primeri in med onimi po § 306 Kz. nemogoča. Gre namreč za vprašanje kaznivosti dejanja, torej se analogija ne sme uporabljati. Pa tudi raz stališče prakse se na str. 25 navedeni primer — neopravičena povzročitev čakanja — ne bi dal subsumirati pod pojem naklepnega odvzema osebne svobode.

Nauk o odgovornosti za preterintencionalno posledico dejanja (str. 25) bi bilo bolje začeti s tem, da § 17 Kz. razširja odgovornost za izvestne posledice, ki niso bile v naklepu, pa so nastale iz malomarnosti. Nauk, da § 17 Kz. izključuje t. zv. odgovarjanje za povzročeno posledico brez ozira na to, ali obstoji naklep ali malomarnost storilca, je v tej obliki netočen. Pravilno pa poudarja avtor, da je potrebna vzročna zveza med naklepnim dejanjem in nastopom težje posledice, kar v zakonu ni naravnost navedeno (§ 27).

Navedba, da mora pri pretnji z zločinstvom po § 247 Kz. le to značiti dejanje, ki je v Kz. opisano kot zločinstvo, da pa subjektivni momenti, ki pretvarjajo prestopok v zločinstvo, „n. pr. povrat“, v tem pogledu niso upoštevani, ne drži. Ne glede na to, da „povratek“ ne prekvalifikuje nikjer prestopka v zločinstvo (ta učinek ima le „ponav-

ljanje“¹⁾, gre tukaj le za objektivno, kot zločinstvo označeno naklepno kaznivo dejanje, ker se malomarna storitev idejno ne more za bodočnost določno zapreti. (§ 208 Kz. in še druga zločinstva iz voj. k. z. so torej izključena.) Pri vdretju v tuje stanovanje (§ 250 Kz.) se nam zdi kriterij „možnost nočevanja“ kot sestavina pojma „stanovanje“ pretiran. Če weekend-hišica nima postelj, mari ni več deležna zaščite, čeprav prebivajo v njej ljudje od zore do mraka?

Drugi del drugega zvezka obdeluje kazniva dejanja zoper čast. Na 112 straneh prinaša Frank nekakšno monografijo o deliktih zoper čast, ki je odlična po zasnovi in izdelavi. V uvodu definira čast kot socialno in pravno dobro: „samo oni poedinec je časten, ki je društveno sposoben“ (str. 55), toda zakon kaznuje tudi „ogroževanje procesa izgradjivanjačnosti ličnosti kao cjeline“ (str. 56). Za pojem javnosti pravi, da je dovolj, če je poleg ene osebe možna prisotnost drugih oseb, a te ne smejo biti individualno določene. Za to ni javnosti, če gre za več določenih oseb v rodbini, prijateljskem krogu i. pod. (str. 64). Zupnih izjav zakon ne pozna, lahko pa so razlog za omiljenje kazni (str. 65). Vse to se nam zdi za živeče osebe pravilno, vendar za čast umrlih ne more obveljati. To je tudi Frank uvidel in za to izkonstruiral posebno vrsto pravne dobrine, namreč „dediščino po umrli osebi kot društveno zaslugi poedinca“. Pisec teh vrstic je svoj čas — Frank citira tisto razpravo, ne omenja pa njenih izsledkov — označil kot pravno dobro „uravnovesenost“ častne atmosfere vseh oseb, ki so umrlemu blizu in imajo vzroka, da se omenjena uravnovesenost ne razdira. O društveni „zaslugi“ bi bilo pač težko govoriti. Na vsaki način pa se ne bi mogli prilagoditi mišljenju Franka, da ima umrla oseba kot taka svojo čast. To stoji tudi v nasprotju z gori navedenimi izvajanjimi pisca „o društveni sposobnosti“ kot podlaga za čast.

Še enega vprašanja iz bogatega zaklada izvajanj o časti naj se dotaknemo. V drugem zvezku, str. 108, se obravnava kazni izključevalni razlog, če je storilec iznesel kleveto v opravičevalni zmoti (§ 304 Kz.). Frank pravi, pogoj za uporabo tega paragrafa mora biti, da je klevetnikovo nepoznanje neresnice popolnoma nezakriviljeno, da torej ne sme imeti svojega izvora niti v malomarnosti. Za tiskovne klevete pa se povrača Frank k splošnim normam §§ 19, 20 Kz., ki so blažje, češ § 304 Kz. stoji v posebnem delu, ne v splošnem delu Kz. (gl. čl. 6 uvod. zak. kaz. zak.). Solucija, ki jo daje Frank v tem pogledu pa se glasi: „Jedino kada bi bili mišljenja da svi propisi koji se odnose na opće uslove za kaznu, u ovom slučaju na krivnju, po svom smislu i po važnosti spadaju u opći dio, mogli bi primijeniti kod klevete štampom § 304“. Mislimo, da takšna solucija še ne daje prave rešitve, prav posebno za to ne, ker se ne ozira na dvojno vrsto krivde za klevete v tisku, ono krivcev po predpisih Kz. in drugo po načelu par cascades tiskovnega zakona. Smatramo, da čl. 89 tisk. zak. ne izključuje uporabe §§ 19, 20 Kz., a da spada tudi določba § 304 noveliranega Kz. med občne predpise o pogojih kaznivosti. S tem je v skladu tudi predpis § 312 Kz., da v primerih, kjer dokazovanje resničnosti ni dopustno, predpisa § 304 Kz. sploh ni uporabljati.

Ne bi hoteli še dalje manj važne pomisleke navajati. Saj se v obilici vseh problemov, ki jih je načel in rešil Frank zlasti v drugem svojem zvezku posebnega dela, morajo nahajati tudi taki, ki se dajo povoljno rešiti samo de lege ferenda. Lex lata namreč ne daje možnosti absolutno pravilne rešitve, zlasti ne tam, kjer gre za križanje norm kazenskega zakonika in stranskih zakonov. Ob sklepu se nam

poraja vprav tista želja, ki smo ji dali izraza na str. 306 Slov. Pravnika iz 1954: Naj bi sledili vsi nadaljni zvezki posebnega dela Kz. v k r a j š i h dobah. Z njimi dobimo zaključeno delo, ki bo za prakso in za teorijo kazenskega prava vsakemu jugoslovanskemu kriminalistu neobhodno potrebno.

Dr. Metod Dolenc.

Polec Janko: Svobodniki na Kranjskem. Posebni odtisk iz Glasnika muzejskega društva za Slovenijo, XVII, Ljubljana, 1936, str. 142.

Vsako resno delo iz slovenske pravne zgodovine se nam zdi tako razveseljiv pojav, da smatramo za pravilno, da naj zvedo o njem slovenski pravniki, četudi se s pravno zgodovino ne bavijo. Oznanjeno delo je na listinskih virih široko zasnovano in se ozira tudi na književnost nekaterih drugih narodov, ki so početne stadije svoje pravne zgodovine že preboleli. Bavi se s posebnim staležem, ne mnogobrojnimi, ipak zanimivimi. Pisatelj skuša njegovo zgodovino, pa tudi njegov pomen pojasniti. To je v veliki meri tudi dosegel, zlasti s poudarkom zveze, ki obstoji med tem staležem in t. zv. „Gültbuch“-om iz 16. stoletja. Posrečena je tudi slika tega staleža v dobi, ko se mu je ugled že zelo krčlil. Neka posebnost v oznanjeni monografiji je, da se avtor trudi, hoditi svoja pota, kar pa tu pa tam ni bilo treba. Že terminološko se nam zdi nepravilno, da je sicer opustil svoj čas od njega samega uporabljene izraz „svobodin“ za „Freisass“, pa se ni naslonil na že dobro zasidrani, slovensko dobro zveneči izraz „svobodnjak“. Ta izraz se nahaja že v Cigaletu (1853) za vse tri jugoslovanske jezike, v Wolfovem besednjaku (1860) „svobodnjak“ poleg „lontovski kmet“ (po Vodniku), takisto tudi v Pleteršnikovem besednjaku (1895). Polec je pojasnil svoje stališče za spremembo tako, da rabijo izraz Čehi. Toda, ali niso našemu pravniškemu izrazoslovju bliže Hrvati in Srbi? Vlad. Mažuranić (1898) pravi „slobodnjaki“ na prvem mestu, poleg tega še tudi „liberajac“, Vuk Karadžić „slobódnjak (libertus)“, najnovejši enciklopedični besednjak Ristić-Kangrga (1936) prevaja: Freisass — „slobodnjak, slobodni stanovnik“. Enako sodimo, da izraza „imenjska knjiga“ — Giltbuch ne gre uvažati, ampak naj ostane pri izrazu, ki ga je sam Polec ponovno rabil „stanovska zemljiška knjiga“ ali pa kako drugače, le imenjska knjiga ne. „Gülte“ je po Wolfovem besednjaku „davščina“, po Ristić-Kangrgi „zakupnina, danak“. Odtod bi bilo iskati točnega prevoda. „Imenje“ je namreč izraz, ki se nahaja že l. 1582 v prevodu gorskih bukev Andreja Reclja za „Gut“, odnosno „pravdno imenje“ za „Zinsgut“ (Dolenc: Pravni izrazi, ČSKZ 1920, str. 80). Vprav po razlagah funkcije Giltbuch-a ne prihaja izvajanje od izraza „imenje“ (srb. imanje) v poštev, ker je knjiga o d a č a h. Imamo še nekoliko drugih terminoloških pomislov, o katerih pa tu ne bomo govorili, kakor tudi ne o marsičem drugem, ki kaže, da se Polec ne strinja z našimi izvajanjem v Pravni zgodovini za slovensko ozemlje. V tem pogledu se najda še prilika, da zavzamemo svoje kritično stališče. Samo dvoje vprašanj naj še navedemo. Prelivanje kosezov v svobodnjake se v oznanjenem delu prereka, toda po našem mnenju brez dokazov in nesklepčno, ker se razvoj svobodnjakov brez kontinuitete analognih institucij izza pradaavnine sploh ne da zamisliti. (V posebni studiji se bomo dotaknili v tem pogledu mnenj Teod. Mayerja, Freiburga i B., ki je o tem vprašanju obširno pisal za Švico, Przem. Dąbkowskega, Lvov, pa za Poljsko.) Drugo vprašanje pa se tiče „svobodniških županov“ (str. 57). O tem samo navajamo, da je podpisani že v Dušanovem zakoniku (1925) zapisal (str. 77) sledeče: Fevdskemu upravnemu območju so stale tu pa tam še kakšne občine svobodnjakov (Freisassen) nasproti, ki so imele svojo organizacijo z lastnim sodnikom ali županom na čelu. Tu, na preostankih nekdanje avtonomije

kmetiškega prebivalstva se nam prikazujejo župani kot upravni in sodni organi..." Seveda niti podpisani ni uvedel svobodnjaških županov prvič v našo znanost, ker so o tem že prej drugi zgodovinarji pisali.

Studij Polčeve monografije, ki prinaša zlasti v drugi svoji polovici vsakemu pravniku marsikatero dragoceno pojasnilo o razvoju starejšega do novejšega prava, čeprav ne specifično svobodnjaško pravo, toplo priporočamo.

Dr. Metod Dolenc.

Saggi in scienze assicurative. I. zvezek. Objavlja kr. univerza v Pisi. Izdajatelj Nistri-Lischi, Pisa 1935, velika 8°, 200 strani, cena broš. 25 lir.

L. 1933/34 je univerza v Pisi s sodelovanjem „Narodnega zavoda za zavarovanja“, „Fašistiškega zavoda za socialno skrbstvo“, in družb „Assicurazioni Generali“ in „Riunione Adriatica di Sicurtà“ ustanovila „središče za izpopolnjevanje v zavarovalnih vedah“ pod vodstvom profesorjev Leonida Tonellija za matematično in Lorenca Mosse za pravno stran. Sedaj je izšel prvi zvezek studij, napravljenih na imenovanem „središču“. Zvezek obsega štiri razprave. Prva (Adolfo Del Chiaro) se bavi z „izkustvenim zakonom naključja in zakonom velikih števil“ na strogo matematični podstavi, tako da bi jo mogel podrobneje oceniti le matematik - strokovnjak. Tudi za nematematika pa je jasno dokazano, da se oba imenovana zakona ne smeta zamenjavati, kar se čisto zgodi. V drugi razpravi (Luigi Devoto) z naslovom „Nekaj pravnih razmatranj o zavarovalni pogodbi“ pisec najprej kritikuje razne teorije o predmetu zavarovalne pogodbe in pride, po mojem mnenju, do pravičnega zaključka, da treba življensko zavarovanje strogo ločiti od ostalega zavarovanja, samo „periferični“ znaki in oblika so skupni. Nato podrobneje razpravlja o zavarovateljevi dajatvi in o poslih, ki se trajno izpolnujejo (negozi a esecuzione continuata), in zavarovalni pogodbi. Obe vprašanji sta obdelani kritično in prav jasno. Tretja, najobsežnejša, razprava (Sergio Ferrarini) obravnava „interes v zavarovanju“ s poglavji: pojem interesa v zakonih in vedi; interes kot predmet zavarovanja zoper škodo; elementi interesa (predmet, odnošaj osebe k predmetu, ogroženost tega odnošaja po določenem riziku); razvrstitev interesov po raznih vidikih; interesi na predmetu, zlasti na dobičku. Meni ta razprava prav posebno ugaja; pomen ima, kakor druga, tudi za nas, ker se pisec obširno bavi zlasti tudi z naziranjem vo-dečih piscev o zavarovanju na podstavi našega in nemškega zakona o zavarovalni pogodbi. Četrta razprava (Dr. Camillo Bresciani) „o zavarovanju za nezgode pri kmetijskem delu“ je za nas zanimiva, ker osvetljuje težave in napake, ki so se v Italiji pokazale v ti panogi javnopravnega zavarovanja, ki pri nas še ni uvedena.

Kdaj bomo pri nas dobili sličen zavod, kdaj slično zbirko razprav? Ali ne bi mogle tudi pri nas javnopravne in zasebne zavarovalnice pomagati pri ustanovitvi takega zavoda? Prepričan sem, da bi to celo rade storile, saj razpisujejo zasebne zavarovalnice že nekaj let nagrade za studije o zavarovalnih vprašanjih. Z zavarovalnim pravom se znanstveno pri nas vse premalo bavimo, pa naj bo z narodnogospodarskega, z upravnega (nadzor) ali z zasebnopravnega gledišča. Morda se sedaj, po dogodivščini s „Feniksom“, zganemo? Pozno bo sicer, boljše bi bilo že prej kot šele sedaj, ko so pred vrati zakoni o nadzoru in o zavarovalni pogodbi, toda prepozno ni. To dokazuje italijanski primer, saj ima Italija omenjene zakone že davno, pa vendar prav ta zbirka priča, kako plodno je delo posebnega zavoda za zavarovalna vprašanja.

M. Š.

Mossa Lorenzo: Compendio del diritto di assicurazione. Milano 1936. Dott. A. Giuffrè editore. Str. 140. Cena 12 lir.

Kratki, silno zbiti in zgoščeni prikaz vsega italijanskega zasebnega, tudi pomorskega in zračnega zavarovanja ima za nas nekaj pomena zato, ker italijanske zavarovalnice tudi pri nas poslujejo v velikem obsegu, dalje zato, ker na mnogih mestih glede pravnega razmerja med zavarovalnico in zavarovancem kaže na sodobni razvoj preko ital. zas. zav. prava, predvsem pa je važen zato, ker nam lepo predočuje, v kolikem obsegu in v katerih smereh vpliva ital. zakonodaja na poslovanje zavarovalnic in kako skuša zajamčiti čim uspešnejši nadzor nad njimi. Za ta del je vse naše zakonodavstvo pomanjkljivo in zastarelo, niti naš zavarovalni regulativ ne ustreza več povsem. Italija pa ima iz dobe po vojni celo vrsto zakonov in uredb, od katerih naj navedem samo one, ki se mi zde posebno važni: zakon 1925 o poljedelskih združbah za vzajemno zavarovanje (nekaj določb, ki so sorodne našemu regulativu, ima naš predlog zakona o pridobitnih zadrugah); kralj. uredba 1923 za izvrševanje zasebnega zavarovanja s spremembami 1928 in pravilnikom 1925; kralj. uredbi 1928 o bilancah zav. družb; kralj. uredba 1930 o ustanovitvi tehniškega odbora za zasebno zavarovanje pri korporacijskem ministrstvu; zakon 1934 o koncentraciji in likvidaciji zav. podjetij; zakon 1934 o izvrševanju življ. zavarovanja in zavarovanja za škodo. Ne da bi se morali kar držati ital. vzorcev — tudi drugam pogledamo, ko se slednjič lotimo urejevanja te snovi („Phönix“) — ampak krivo bi bilo, ako bi se ne ozrli tudi v Italijo. Pri tem bi kot prvo navodilo dobro služil Mossov kompandij. Za enotni zakon o zavarovalni pogodbi nam pa ital. trg. zakonik ne bo mogel mnogo koristiti; Mossa sam, res da diskretno, priznava, da ga je čas prehitel.

M. Š.

Dr. Ehrenzweig A. Albert: Die Schuldhaftung im Schadenersatzrecht. Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung. Wien. 1936. Str. 279.

Naznanjeno delo je nov poskus, razviti pojem odgovornosti za krivdo iz pozitivnega prava, iz določb avstr. o. d. z. Takšnih prizadevanj, bodisi v obliki samostojnih del bodisi kot sestavnih delov v širšem okviru višjega sistematičnega obravnavanja že doslej ni manjkalo, toda niso dala zadovoljivih rezultatov, nekatera so naravnost zahtevala preosnovo odškodninskega prava. Ehrenzweig ne pripada tem reformatorjem, priključuje se drugi skupini, oni, ki hoče pokazati na idejno osnovo o. d. z., ki na njej temelji ves sistem o. d. z. in o kateri ta skupina trdi, da se dajo z njeno pomočjo na videz nezadostno formulirana vprašanja še danes povse zadovoljivo rešiti. To so osnove prirodnega prava, ki je dalo temelj tudi odškodninskemu pravu o. d. z., na katere pa sta pozabili tako pozneje pravoznanstvo kakor tudi praksa sodišč, zato pa jima tudi v o. d. z. uzakonjeni sistem odškodninskega prava ni ustrezal več. Ehrenzweigova izvajanja se gibljejo v naslednjem pravcu:

Temeljno načelo odgovornosti za krivdo je uzakonjeno v § 1295 o. d. z.: „Vsakdo je upravičen, zahtevati od poškodovalca povračilo škode, ki mu jo je ta prizadejal po krivdi.“ Do tega načela, ki sta ga sprejela kot osnovnega tudi francoski in italijanski zakonik, je prišlo, ko je germansko prirodno pravo prekvasilo posamezna načela rimskega prava, kakor jih je razširilo in posplošilo obče pravo. Splošno načelo odgovornosti za krivdo pa obsega tako odgovornost za dejanje, pri kateri zadostuje razmerje storilčeve volje do povzročenega dejanja, kakor tudi za odgovornost za učinjeno dejanje, pri kateri je upoštevati tudi razmerje te volje k izidu ali učinku. Ko se je praksa odvrnila od

tega prirodnopravnega načela, je to izgubilo svojo uporabnost, kajti nauk 20. stoletja priznava samo pojem krivde za dejanje, katerega pa skuša omejiti. Pri tem se poslužuje ta nauk v poglavitnem štirih pojmov, ki naj nudijo potrebno omejitev, namreč škode, protipravnosti, povzročitve in zakrivljenja ali krivde. Toda od teh sistemov ne zadovoljujejo, kakor kaže to pisatelj v obširnem drugem delu, ne sistem vzročnosti, ker ta pojem v zakonu ni osnovan in je zato samovoljen, protipravnost je ali isto kakor krivda ali pa jo je določiti kot etično vrednostno sodbo, škoda pa je predjurističen pojem in je zato nespособen, da bi pravna veda utemeljila na njem tisto omejitev jamčevanja, ki jo išče. Zato se obrača pisec k poslednjemu pojmu in skuša v tretjem delu knjige na podlagi pojma krivde zgraditi sistem odgovornosti. Edinole ta pojem je po piscu lasten zakonu, zato more vsak sistem temeljiti le na tem in se osvoboditi ostalih, ki jih zakon ne pozna. Zgodovinska razlaga pa vede do tega, da vrne temu pojmu njegovo prirodnopravno vsebino, ki mu jo je vzela zgodovinska šola. Rešitev je v tem, da pomenja vrnitev k prvotni vsebini stoletnih zakonov, k čemer stremi tudi današnji duševni razvoj. V obširnih izvajanjih prihaja pisec do pravila, da je podana odgovornost za krivdo takrat, kadar je bilo povzročeno poškodovanje ali namerno, ali iz subjektivne malomarnosti, iz objektivne malomarnosti ali iz delovanja zoper pozitivne predpise, da je pa odgovornost izključena ali zmanjšana, ako poškodovancu ni bilo pripisati drugačno kakor škodovalno zadržanje. Na tej podlagi podaja nato pisec svoj obris prava odgovornosti za krivdo, pri čemer obravnava najprvo glavne probleme tega prava, oškodovanja pogodbenih obvez in delikte, zatem pozitivne dejanske stane krivde ali poprej omenjene krivdne oblike, končno pa negativne dejanske stane, subjektivne in objektivne razloge za izključitev odgovornosti. V kratkem pogovoru izraža pisec misel, da je generalna klavzula odgovornosti za krivdo, kakor jo je postavil iz prirodnega prava izhajajoči o. d. z., prestala vse vihre nemirnih časov in da se kaže prav v današnjih dneh, da more edinole ona dati zadovoljivo rešitev, kajti ona daje to, ker je povzeta večnemu človeškemu pravu.

Teh par vrstic naj samo skromno predoči razvijanje piščevih idej. Vsebinsko knjige, ki je pisana skrajno zgoščeno, ni moči podati v par stavkih, treba je študirati celo. Nebroj pobud pa je v njej tudi za nas, ki smo na tem, da si damo nov državljanski zakonik.

Dr. Rudolf Sajovic.

Nove publikacije rimskega Istituto di Studi legislativi. V letošnjem letu je izšlo doslej osem novih zbirk tega instituta.

1. *Annuario di Diritto comparato e di Studi legislativi* prinaša v 4. delu IX. knjige (str. 246) pregled naslednjih zakonodaj: francoske v letu 1931, luksemburške iz let 1929, 1930 in 1931, ogrske v letu 1931, grške iz let 1928, 1929, 1930 in 1931 ter španske iz leta 1929. — Zbirka istega naslova, a druga serija pa prinaša v snopičih 3 in 4 (skupaj strani od 129—264 in 153—264) šest razprav, in sicer: Tanaka: *La Riforma della Legislazione sulle Società Anonime* in Giappone; Richter: *L'ordinamento giuridico della Città di Danzica*; Vinas Mey: *La dottrina delle persone giuridiche nel progetto di codice civile italiano*; de Lasala: *Il diritto civile interregionale in Spagna*; Mintz: *La nuova Legislazione penale della Lettonia*; Bielsa: *Il problema del decentramento amministrativo in Argentina*. Poleg tega prinaša vesti in književna poročila ter italijansko judikaturu, kolikor ima pomen za mednarodno zasebno pravo, se tiče avtorskega prava in prava industrijske svojine, osebnega, rodbinskega in obligacijskega prava.

2. *Legislazione internazionale*, knjiga IV, 2. zvezek (str. 245—504), nadaljuje z zakonodajo Italije, Belgije, Nemčije, Ogrske in Češkoslovaške za del leta 1935.

3. *Giurisprudenza comparata di Diritto internazionale privato* zvezka 2. in 3. (str. 129—431) prve knjige prinašata nemško, gdansko, nizozemsko, avstrijsko, italijansko in belgijsko judikaturu iz leta 1932.

4. *Bibliografia giuridica internazionale*, 2. in 3. (str. 129—364) zvezek I. knjige vsebujeta pravno bibliografijo Nemčije, Švice, Francije, Velike Britanije, Združenih držav severoameriških, Poljske in Bolgarske za leto 1932.

Dr. R. Sajovic.

Jovanović Stojan: *Za korenite reforme našega pravosudja*. Posebni odtis iz *Pravosudja*, 1937, Beograd, str. 15.

Dr. Korošec Viktor: *Die Ehe: c) in Assyrien, d) in Hatti, e) in Nuzi*. Posebni odtis iz *Reallexikon der Assyriologie*, 1937, Berlin, str. 6 do 19.

Dr. Korošec Viktor: *Die Ususehe nach assyrischem Recht*. Posebni odtis iz *Orientalia*, 1937, Roma, str. 1—11.

Dr. Korošec Viktor: *Nekaj misli o načrtu novega zakonskega prava*. Posebni odtis iz *Časa*, 1936/1937, Ljubljana, str. 81—98.

Maklecov Alexander: Stanko Frank: Das Strafrecht. Posebni odtis iz *Zeitschrift für osteuropäisches Recht*, 1937, Berlin, str. 482—484.

Dr. Mirković Djordje: *Prestanak trgovačkih društava*. Posebni odtis iz *Arhiva za pravne i društvene nauke* 1937, Beograd, str. 16.

Dr. Sperl Hans: *Das jugoslawische Zivilprozess- und Exekutionsrecht*. Posebni odtis iz *Spomenice za Dolenca, Kreka, Kušeka in Škerlja*. 1936, Beograd, str. 445—565.

Dr. Žilić Franjo - dr. šantek Miroslav: *Uredba o izbranim odborima*, 1936, Zagreb, str. 184, Din 15—.

Članki in razprave v pravniških časopisih. *Arhiv LI, br. 1:* Slijepčević P.: Hermann Wendel. Troicki S.: Carigradska crkva kao faktor autokefalije. Savković J.: Postupak u sporovima koji proističu iz zakupnih ugovora. Marković M.: Zloupotreba prava u Grpp. Bartoš M.: Medjupokrajinski sukob zakona o nasledju. Radovanović Lj.: Pravo na penziju udovice iz rimokatoličkog braka, odvojene od stola i postelje. — *Arhiv LI, br. 2:* Spektorski E.: Tri datuma u istoriji ruskog seljaštva. Arandjelović D.: Brakorazvodni uzroci po Gradjanskom zakoniku Srbije, Bračnim pravilima Srp. pravoslavne crkve i Predosnovi gradj. zakonika. Drašković S.: Privredna teorija i privredni život. Blagojević B.: Socialne težnje novoga izvršnog prava. Mirković Dj.: Prestanak trgovačkih društava. Stjepanović N.: Jedan slučaj podeljivanja porodične penzije dvema udovicama istog muža koji nije muslimanske vere. — **Branič br. 1:** Dvadesetpet godina Braniča. Simić V.: Sudija između zakona i života. Kulaš J.: Nacijonalno krivično pravo. Koštunica J.: Ako je advokat stalno angažovan za poslove svoga vlastodavca, i ti su poslovi u kontinuitetu, onda zastarelost za sve obavljene poslove počinje teći od poslednje obavljene radnje i ne uzima se, da za svaki zasebni posao teče samostalna zastarelost. Mijušković J.: Za odredjivanje nadležnosti suda, po sporovima za poništaj presude izbranog suda (§§ 692 i 677 Grpp.), merodavna je vrednost tužbenog traženja pred izbranim sudom, a ne iznos dosudjen presudom izbranog suda. Stojanović M.: Nedostaci i nelogičnost u krivičnom zakonu za delo protiv imovine u pogledu odmeravanja kazne za delo iz § 314-Kz. prema delu iz § 316 Kz.

u v. §§ 315 i 317 Kz. — **Branič br. 2:** Soldatović D.: O meničnoj sposobnosti lica osuđenih na robiju ili zatočenje. Jovanović D.: Zloupotreba električne energije s obzirom na stari i novi krivični zakon. Gajić N.: Izvršenje presuda po zakonu o radnjama. Blagojević B.: Kritika teorije institucije. — **Mjesečnik br. 1:** Muha M.: Inozemni izvršni naslovi. Šantek M.: Pregled pravnih pitanja iz krivičnoga zakonika i krivičnoga postupka u t. zv. osječkom procesu. Politeo L.: Neka pitanja oko izdržavanja žene po možu. Janjanin P.: Nekoliko riječi o taksiranju kod mjesnih sudova. Kalinko I.: Je li optužba za djelo krađe ili drugo djelo protiv imovine eo ipse valjana i za djela prikrivanja i jatakovanja. Škarica N.: O zastari u našem krivičnom zakonu. Dabinović A.: Prilozi za procjavanje ugovora godine 1102. (pacta conventa) i trogirске diplome. — **Mjesečnik br. 2 i 3:** Krbek I.: Upravnosudska zaštita protiv štetne upravne vlasti. Kulaš J.: Krivično djelo dvostruke naplate. Badovinac I.: Važi li načelo pouzdanja u glavne knjige i za samu hipotekarnu tražbinu. Trgovčević J.: Materijalna pravosnažnost upravnih akata. Vučković N.: Zašto se običaj krvne osvete u Boki Kotorskoj održao do danas? Dabinović A.: Prilozi za proučavanje postanka ugovora god. 1102 (pacta conventa) i trogirске diplome. Gjurović M.: Propratnice. Miličić A.: Sanacijski fond. — **Policija br. 1-2:** Bučić M.: Sudsko-medicinska histologija u kriminalistici. Petrović B.: O međunarodnoj razmeni podataka o ranijoj osuđivanosti izvršilaca krivičnih dela. Brusić J.: Sporovi iz radnih odnosa po novem zakonu o radnjama. — **Policija br. 3-4:** Skubl M.: Ideja Društva naroda i policija. Parmalee M.: Kaznioni sistem u Americi. Kecojević S.: O nadležnosti suda za deobu smesničara. Petrović B.: O međunarodnoj razmeni podataka o ranijoj osuđivanosti izvršilaca krivičnih dela. Očokoljić N.: Blagajničko i računsko poslovanje opština. Djordjević P.: Kriminalisti i krijumčarenje duvana. Mikinić V.: Primena geoloških nauka u policijskoj i sudskoj praksi. — **Pravna Misao br. 11 i 12:** Perić Ž.: Međunarodno pravo protiv međunarodne solidarnosti. Nedeljković B.: Načelo upisa. Komadinić M.: Bugarska poljoprivreda. Begović M.: O emancipaciji muslimanke. Todorović B.: Najnovija shvatanja novca u ekonomskoj sociologiji. Zakon o obligacijama Poljske republike. — **Pravni Pregled br. 2:** Ukaz o amnestiji. Žganec V.: Porez na rente i otpis zemljoradničkih dugova. Šid A.: Mogu li se u opravdanju priziva napadati u izjavi priziva nenapadnute tačke presude i povrede zakona? Gutman M.: Sme li lekar da laže? — **Pravosudje br. 1:** Marković Č.: Predosnova Gradjanskog zakonika. Urošević L.: Predosnova Gradj. zakonika za Kr. Jugoslaviju. Sladović E.: Pravna regulacija obvezatnog osiguranja zakonske dužnosti jamstva za motorna vozila. Matijević I.: O izvršenju odluka Državnog Saveta. Jeremić S.: Zabrana otudjenja i opterećenja kao zapreka sticanju prava trećih osoba. Azabatić H.: Pravna narav oštete za bivše kmetovske šume i šikare u Bosni i Hercegovini. Čurčija J.: Jedna praznina u propisima o nadležnosti gradjanskog parničnog postupka. Maklešov A.: Problem kriminalne politike. Jovanović S.: Za korenite reforme našega sudstva. Primožić A.: Ratni kontraband i prizovsko pravo. — **Pravosudje br. 2:** Urošević L.: Predosnova Gradj. zakonika za Kralj. Jugoslaviju. Urošević L.: Klavzula Rebus sic stantibus. Sladović E.: Pravna regulacija obvezatnog osiguranja zakonske dužnosti jamstva za motorna vozila. Matijević I.: O izvršavanju odluka Državnog Saveta. Steimetz I.: Još neke primetbe za naš Gradj. zakonik. Blagojević B.: Izlučna tužba. Zimonjić M.: Zadrugi odnos između oca i punoletnih sinova. Branković S.: Lažna optužba i kleveta. Wagner E.: Primjena propisa § 166 Kz. Primožić A.: Ratni kontraband i prizovsko pravo. Čulinović F.: Za punu nezavisnost sudija. Prilog: Pravni Život.